

2019

þÿ Ÿ^{1 0} ¿ ½ ¿ ¼^{1 0} ¬ 3^{1 ±} Ä · ´^{1 ±} Ç µ⁻ Á¹ ã ·
þÿ ´ · ¼ ì ã¹ ¿ Å Ä ¿ ¼ - ±

Antoniou, Elena

Library of Neapolis University Pafos

<http://hdl.handle.net/11728/11357>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

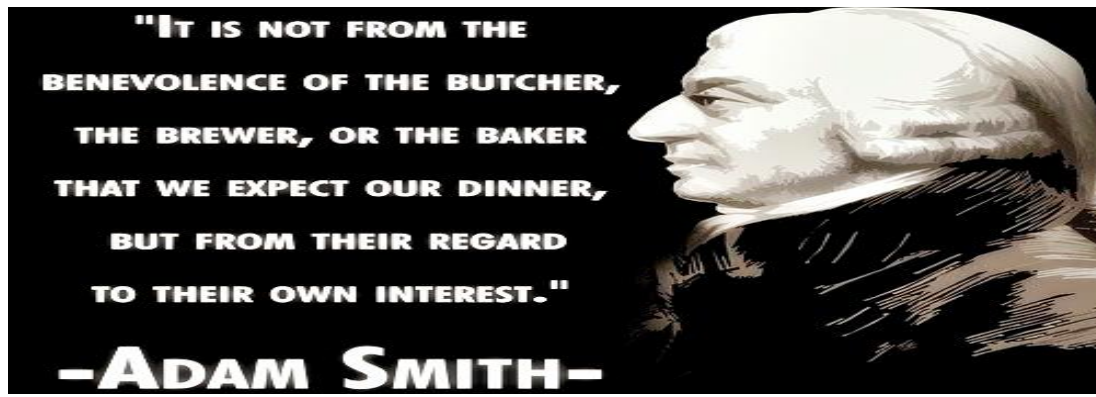
ΜΡΑ 510

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΤΟΜΕΑ

ΕΡΓΑΣΙΑ 1

ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΒΛΙΑΜΟΣ

Να αναπτύξετε και σχολιάσετε την ακόλουθη πρόταση:

“ Η Φιλελεύθερη προσέγγιση στην οικονομία ξεχωρίζει επειδή δίνει προτεραιότητα στην ελεύθερη επιλογή με την έννοια ότι το άτομο να είναι ελεύθερο όταν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμα επιλογής. Η έμφαση των φιλελευθέρων στην ελευθερία των ατόμων, των ιδεών, των δραστηριοτήτων και των επιλογών, με ανοχή και προτεραιότητα στην πρόοδο, τις νέες ιδέες και αντιλήψεις δημιουργεί ισάριθμα πεδία σύγκρουσης με άλλες φιλοσοφικές και πολιτικές προσεγγίσεις “

Ποια είναι η σχέση των φιλελευθέρων αντιλήψεων με την ελεύθερη αγορά και τον καπιταλισμό;

Πως συνδέεται ο φιλελευθερισμός (ως ελευθερία επιλογής) με τον οικονομικό φιλελευθερισμό και την κριτική που αυτός υφίσταται από διάφορους κύκλους διανοουμένων και μη.

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ: ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ID No: 1183308578

2018 - 2019

Ορισμός και έννοια του Φιλελευθερισμού

Ο φιλελευθερισμός είναι μια πολιτική φιλοσοφία ή κοσμοθεωρία, θεμελιωμένη στις ιδέες της ατομικής ελευθερίας και των ατομικών δικαιωμάτων. Ιδρυτής του φιλελευθερισμού θεωρείται ο John Locke, φιλόσοφος του 17^{ου} αιώνα, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ιδιοκτησία.

Η λέξη <<φιλελευθερισμός>> είναι συνώνυμη με τις λέξεις ανεκτικός, γενναιόδωρος, και ανοικτόμυαλος. Χρησιμοποιήθηκε παλαιότερα για να περιγράψει με ανώτερο τρόπο, διάφορες έννοιες της ζωής, όπως <<φιλελεύθερη σκέψη>>, <<φιλελεύθερη εκπαίδευση>>, <<φιλελεύθερες απόψεις>> και <<φιλελεύθερα συστήματα>>.

Οι φιλελεύθεροι ασπάζονται ιδέες όπως την ελευθερία του λόγου, τη θρησκευτική ελευθερία, την ελευθερία του τύπου, τα πολιτικά δικαιώματα, τη διεξαγωγή δίκαιων εκλογών, το ελεύθερο εμπόριο και το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας.

Με το πέρασμα των χρόνων, η έννοια φιλελεύθερος εισήχθη και στα πολιτικά και οικονομικά συστήματα του κόσμου και παραμένει μέχρι σήμερα το καλύτερο σύστημα οργάνωσης των κοινωνιών σε κράτη.

Φιλελευθερισμός στην Οικονομία

Βασική θέση του φιλελευθερισμού, είναι ότι η οργάνωση των κοινωνιών σε κράτη, πρέπει να βασίζεται στην ελευθερία και στην ισότητα όλων των πολιτών. Ως εκ τούτου, τα κράτη πρέπει να οργανώνονται με τρόπο έτσι ώστε να προστατεύουν και να διασφαλίζουν τα πιο πάνω ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες, αναπτύσσοντας φιλελεύθερα πολιτικά πολιτεύματα, τα οποία θα είναι όσον το δυνατό λιγότερα παρεμβατικά προς τα άτομα.

Υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στο φιλελεύθερο ρεύμα και τον οικονομικό φιλελευθερισμό. Ως οικονομικός φιλελευθερισμός ορίζεται το οικονομικό σύστημα στο οποίο οι οικονομικές δραστηριότητες και οι οικονομικές αποφάσεις, λαμβάνονται από τους ιδιώτες μέσω των ελεύθερων αγορών και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

Η φιλελεύθερη προσέγγιση στην οικονομία, υπερτερεί έναντι οποιασδήποτε άλλης προσέγγισης, επειδή βασίζεται πάνω στο θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής του ατόμου και στα βασικά δικαιώματα και ελευθερίες του.

<<Η οικονομική σκέψη του κλασικού φιλελευθερισμού, ως μετα - ιδεολογία, προσέφερε στην νεοφιλελεύθερη πολιτική το θεωρητικό υπόβαθρο για την παραγωγή και εφαρμογή ενός παγκόσμιου καπιταλιστικού οράματος που δεν θα περιορίζεται σε εθνικά κράτη, ούτε θα εμποδίζεται από "κακόβουλες" κρατικές παρεμβάσεις>> (Δρέλλιας: 2018).

Η φιλελεύθερη προσέγγιση στην οικονομία, ξεχωρίζει έναντι άλλων μορφών οργάνωσης της οικονομίας, επειδή μπορεί να <<καλύπτει>> τις κρατικές ανεπάρκειες που προκύπτουν μέσα από την εφαρμογή συγκεντρωτικών κρατικών οικονομικών πολιτικών. Η εμπειρία έχει δείξει

ότι τα προγράμματα που έχουν αναπτυχθεί από το κράτος, έχουν αποτύχει λόγω συγκεκριμένων αδυναμιών του ίδιου του κράτους.

Η πρώτη ανεπάρκεια του κράτους είναι η περιορισμένη πληροφόρηση σε σχέση με τον καθορισμό των δικαιούχων και των μη δικαιούχων από την εφαρμογή των κρατικών προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, το κράτος δεν μπορεί να γνωρίζει την συνολική δαπάνη ενός κυβερνητικού προγράμματος. Η δεύτερη ανεπάρκεια του κράτους, αφορά τις περιορισμένες δυνατότητες ελέγχου στις αντιδράσεις των ιδιωτικών αγορών. Για παράδειγμα, ακόμα και αν το κράτος καθορίσει συγκεκριμένη τιμή για ένα προϊόν ή υπηρεσία, δεν μπορεί να υπολογίσει την αντίδραση της ιδιωτικής αγοράς. Η Τρίτη ανεπάρκεια του κράτους, αφορά τον περιορισμένο έλεγχο στην γραφειοκρατία. Ο κρατικό μηχανισμός είναι τεράστιος και χαώδης και δεν μπορεί να υπακούσει και να ανταποκριθεί στις εντολές της κυβέρνησης. Η τέταρτη ανεπάρκεια του κράτους, αφορά τον περιορισμό που έχει λόγω των πολιτικών διαδικασιών. Δηλαδή μπορεί να ληφθεί μια απόφαση από την εκτελεστική εξουσία, η οποία όμως στην συνέχεια να καταψηφισθεί από την Βουλή (Stightz: 1992).

Αρχές του Φιλελευθερισμού σε μια Φιλελεύθερη Οικονομία

Η θεμελιώδης αρχή του φιλελευθερισμού είναι η έννοια του ατόμου. Το άτομο δηλαδή είναι το επίκεντρο και θα πρέπει να είναι αυτόνομο και να αυτοκαθορίζεται μέσα από το δικαίωμα της επιλογής. Θα πρέπει δηλαδή να έχει **αυτοκτησία**, με την έννοια ότι θα πρέπει να διαχειρίζεται τον εαυτό του αυτόνομα, δηλαδή όπως αυτό επιθυμεί. Απαράβατος όμως κανόνας, είναι ότι σε κάθε περίπτωση, τα άτομα ταυτόχρονα να σέβονται και την ελευθερία του άλλου. Θα πρέπει δηλαδή να δείχνουν **ανοχή** ως προς τα άλλα άτομα και να τα αντιμετωπίζουν με υπομονή.

Δεύτερη αρχή του φιλελευθερισμού, είναι τα άτομα να επιδιώκουν το ατομικό τους συμφέρον. Με αυτό τον τρόπο τα άτομα θα είναι πιο αποδοτικά, θα αυξάνεται ο ανταγωνισμός και θα οδηγούμαστε σε γενικότερη ευημερία, αφού με αυτό τον τρόπο θα επιτυγχάνεται η άριστη κατανομή των πόρων, που θα οδηγήσει σε κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Μια άλλη βασική αρχή του φιλελευθερισμού, είναι το ατομικό **δικαίωμα** της ιδιοκτησίας. Η ελευθερία των ατόμων που αποτελεί το επίκεντρο του φιλελευθερισμού. Οι φιλελευθεριστές θεωρούν ότι το δικαίωμα να αποκτά κάποιος ιδιοκτησία, είναι ένα είδος εγγύησης της ελευθερίας του.

Επιπλέον, οι δαπάνες του ατόμου για την εκπαίδευση του, θα πρέπει να καθορίζονται από το ίδιο το άτομο, και όχι από το κράτος, γιατί αυτές θα του φέρουν στην συνέχεια την οικονομική ανταμοιβή που επιθυμεί. Όπως εύστοχα αναφέρει ο Καραγιάννης (αναφέρεται στον Smith 1776: 183) << (Η) ιδιοκτησία της ίδιας της εργασίας του που έχει ο κάθε άνθρωπος είναι η πιο ιερή και απαραβίαστη, αφού αποτελεί το θεμέλιο κάθε άλλης ιδιοκτησίας >>

Μια άλλη αρχή του φιλελευθερισμού είναι η κατάργηση όλων των μονοπωλίων, αφού αυτά αποτελούν εχθρό του ανταγωνισμού και στρέφονται εναντίον του καταναλωτή. Είναι προφανές ότι η σύγκρουση των ατομικών συμφερόντων μέσα σε φιλελεύθερο περιβάλλον, δημιουργεί τον ανταγωνισμό που ωφελεί τελικά όλα τα άτομα.

Η καθιέρωση του διεθνές εμπορίου από τα κράτη, αφορά μια άλλη βασική αρχή του φιλελευθερισμού. Το διεθνές εμπόριο οδηγεί σε αριστοποίηση της χρήσης των παραγωγικών πόρων και σε ανταγωνιστικές τιμές που ωφελούν όλα τα άτομα (Καραγιάννης αναφέρεται στον Smith 1776:390, 1776..681).

Οι αρχές του φιλελευθερισμού, αποτελούν τις θεμελιώδεις αρχές πάνω στις οποίες <<κτίζεται>> ένα **κράτους δικαίου**. Ένα κράτος δικαίου, για να θεωρείται τέτοιο, θα πρέπει να ακολουθεί τέσσερις οικουμενικές αρχές. Την κυβέρνηση, τους νόμους στους οποίους είναι υπόλογη η κυβέρνηση, τους νόμους που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στα οποία περιλαμβάνεται η ασφάλεια των ατόμων και των αγαθών και τη δικαιοσύνη, η οποία αποδίδεται ανεξάρτητα.

Αναμφίβολα η εισαγωγή των φιλελεύθερων ιδεών προκάλεσε πεδία σύγκρουσης με άλλες φιλοσοφικές και πολιτικές προσεγγίσεις που είχαν ως κεντρική τους ιδέα το έντονα παρεμβατικό κράτος, μέσα από πατερναλιστικές απόψεις << Η άποψη ότι το κράτος οφείλει να παρέμβει επειδή γνωρίζει τι είναι προς το συμφέρον των ατόμων καλύτερα απ' ότι γνωρίζουν οι ίδιοι, αναφέρεται ως πατερναλισμός>> (Stightz 1992: 117).

Η πολιτική ιδεολογία του Μαρξισμού για παράδειγμα, υποστηρίζει ότι τα μέσα παραγωγής (φύση, εργασία, κεφάλαιο) πρέπει να ελέγχονται από το κράτος. Εξ' ορισμού ο Μαρξισμός είναι εκ διαμέτρου αντίθετος με τον φιλελευθερισμό, αφού πρόκειται για ένα κλειστό και συγκεντρωτικό σύστημα. Η θεώρηση του ανθρώπου γίνεται όχι ως μεμονωμένου ατόμου με προκαθορισμένες ελευθερίες, αλλά ως κοινωνικού ατόμου. Ο Μαρξισμός συνδέεται με το πολιτικά συστήματα του κομμουνισμού και του σοσιαλισμού, τα οποία όμως στην πράξη απέτυχαν (el.m.wikipedia.org).

Επηρεασμός των Σύγχρονων Συνταγματικών Δημοκρατιών από τις Αρχές του Φιλελευθερισμού

Οι φιλελεύθερες ιδέες όπως η ανοχή, τα δικαιώματα, η ελευθερία του λόγου και της έκφρασης και το δικαίωμα της αυτοκτησίας, οδήγησαν στον συνταγματισμό, στην ανοικτή κοινωνία και τελικά στη σύγχρονη συνταγματική φιλελεύθερη συνταγματική δημοκρατία. Οι σύγχρονες φιλελεύθερες Δημοκρατίες, έχουν δομήσει το Σύνταγμα τους, πάνω στις αρχές του φιλελευθερισμού (Χατζής 2017).

Οι σύγχρονες συνταγματικές δημοκρατίες εκφράζονται μέσα από διάφορους τύπους δημοκρατικών πολιτευμάτων. Τα πιο διαδεδομένα πολιτεύματα είναι η προεδρική και η κοινοβουλευτική δημοκρατία. Πρόκειται για μικτές καπιταλιστικές οικονομίες στις οποίες υπάρχει ελεύθερη αγορά με κάποια μορφή κρατικής παρέμβασης, η οποία εκδηλώνεται κυρίως μέσω της χάραξης της δημοσιονομικής και της νομισματικής πολιτικής του κράτους (Stightz 1992: 30).

Τα Συντάγματα των φιλελεύθερων συνταγματικών δημοκρατιών, διασφαλίζουν τα βασικά δικαιώματα και ελευθερίες των ατόμων. Πρόκειται για τις διαχρονικές αξίες του φιλελευθερισμού που υπάρχουν σε κάθε Σύνταγμα μιας σύγχρονης συνταγματικής Δημοκρατίας.

Αν πάρουμε το παράδειγμα της Κύπρου, το πολίτευμα της χώρας είναι η προεδρική δημοκρατία. Το Σύνταγμα της Κύπρου προστατεύει τα βασικά ατομικά δικαιώματα των πολιτών, όπως το δικαίωμα της Ζώνης, της ελευθερίας, της ιδιοκτησίας, της εργασίας, της ελεύθερης σκέψης, του ελεύθερου λόγου, της ελεύθερης έκφρασης, της ελεύθερης ψήφου στις εκλογές και της ελεύθερης άσκησης οποιουδήποτε επαγγέλματος (Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας 1960). Τα πιο πάνω ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες, δεν είναι τίποτα άλλο, παρά οι βασικές αρχές του Φιλελευθερισμού.

Ποια είναι η σχέση των φιλελεύθερων αντιλήψεων με την ελεύθερη αγορά και τον καπιταλισμό;

Οι φιλελεύθερες αντιλήψεις αποτελούν τη βάση της ελεύθερης αγοράς και του καπιταλισμού.

Οι φιλελεύθερες αντιλήψεις, υποστηρίζουν την ιδιωτική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής και ότι το κάθε άτομο πρέπει να διαχειρίζεται μόνο του τις οικονομικές του συναλλαγές, χωρίς να ελέγχεται από το κράτος. Αυτές οι αρχές αποτελούν την βάση του οικονομικού φιλελευθερισμού και της ελεύθερης αγοράς.

Ο Άνταμ Σμιθ ο οποίος θεωρείται ο ιδρυτής της επιστήμης της πολιτικής οικονομίας και θεμελιωτής του οικονομικού φιλελευθερισμού, υποστηρίζει την ελεύθερη αγορά και το ελεύθερο εμπόριο, χωρίς την ύπαρξη οποιουδήποτε κρατικού παρεμβατισμού. Στο διάσημο βιβλίο του, <<Ο πλούτος των Εθνών>>, που κυκλοφόρησε το 1976, ο Άνταμ Σμιθ, υποστηρίζει ότι σε μια ελεύθερη αγορά στην οποία το κάθε άτομο θα επιδιώκει το προσωπικό του οικονομικό συμφέρον, θα αυξάνει την προσπάθεια της εργασίας του, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η γενικότερη ευημερία και όλοι να επωφελούνται. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι υπάρχει ένα <<αόρατο χέρι>> το οποίο ρυθμίζει την προσφορά και την ζήτηση, με αποτέλεσμα να υπάρχει ισορροπία και όλοι να είναι ευχαριστημένοι. Το άτομο που επιδιώκει τις προσωπικές του επιδιώξεις και το ατομικό του συμφέρον έχει πολύ εύστοχα χαρακτηριστεί από τον Julian Le Grand ως ο <<κατεργάρης>> σε μια κοινωνία που παρομοιάζεται με ένα σκάκι (Julian Le Grand 2006: 76).

Η θεωρία του Άνταμ Σμιθ αποτέλεσε την αρχή του καπιταλιστικού συστήματος. <<Μια κοινωνία στην οποία οι αρχές του φιλελευθερισμού γίνονται πράξη, καλείται συνήθως καπιταλιστική κοινωνία και η κατάσταση που επικρατεί καπιταλισμός>> (Δραγούμης 2013: 21). Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, το καπιταλιστικό σύστημα επικράτησε, αντικαθιστώντας τον Μερκαντιλισμό. Μερκαντιλισμός ήταν η θεωρία που υποστήριζε ότι το κράτος πρέπει να παρεμβαίνει μόνο για την προώθηση του εμπορίου και τη δημιουργία πλεονασματικού εμπορικού ισοζυγίου, με την μείωση των εισαγωγών και την αύξηση των εξαγωγών.

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα έγινε αντιληπτό ότι ο Καπιταλισμός, δηλαδή ο έντονος φιλελευθερισμός με τη διαρκή επιδίωξη του κέρδους, χωρίς την παρέμβαση του κράτους, είχε δημιουργήσει κοινωνικές ανισότητες, αφού διαφάνηκε ότι οι καπιταλιστικές σχέσεις παράγουν μεν πλούτο, αλλά αυτός δεν μετατρέπεται για πολλούς σε ευημερία (Βανδώρος 2015: 36). Έτσι οι φιλελεύθεροι δημιούργησαν τον κοινωνικό φιλελευθερισμό, που σκοπό έχει την προώθηση

των κοινωνικών δικαιωμάτων των ασθενέστερων ατόμων, μέσω του κράτους πρόνοιας (Μαρκέτος 2002: 88). Ο John Maynard Keynes καθιέρωσε τον κοινωνικό φιλελευθερισμό και το παρεμβατικό κράτος. Η λεγόμενη Κεννσιανή θεωρία υποστηρίζει ότι το κράτος πρέπει να παρεμβαίνει μόνο σε περιόδους ύφεσης, για να σπάζει τον φαύλο κύκλο της ύφεσης, μέσω του οικονομικού σχεδιασμού. Υποστηρίζει επίσης, ότι μέσω της δημοσιονομικής πολιτικής (δηλαδή της επιβολής φόρων) θα έπρεπε να καλύπτονται οι ελλειμματικοί προϋπολογισμοί έτσι ώστε τα έσοδα να εξισώνονται με τις δαπάνες.

Η πιο σύγχρονη σχολή φιλελεύθερων αντιλήψεων, είναι η Σχολή του Σικάγο, με επικεφαλής τον M. Friedman. Ο νεοφιλελεύθερος M. Friedman υποστήριξε ότι οι κυβερνήσεις δεν πρέπει να παρεμβαίνουν στην αγορά και να μην επιδιώκουν τη θεραπεία των ατελειών της. Η θεωρία του βασιζόταν στο ότι το χρήμα είναι η κινητήριος δύναμη της οικονομίας. Ήταν λιγότερο παρεμβατικός από τον Keynes και υποστήριξε ότι το κράτος πρέπει να παρεμβαίνει μόνο σε περιόδους ύφεσης, με την ρύθμιση της ποσότητας του χρήματος, μέσω των δανειστικών επιτοκίων. Η θεωρία αυτή, ονομάζεται μονενταριστική θεωρία του M. Friedman. Ο μονενταρισμός έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την θεωρία του Keynes, πιστεύει (ο μενενταρισμός) ότι το χρήμα έχει σημασία και ότι οι αρχές που το εκδίδουν πρέπει να γνωρίζουν κάθε στιγμή πόσο από αυτό κυκλοφορεί στο σύστημα και τι επιπτώσεις έχει η απότομη αύξηση ή η απότομη μείωση του (Δραγούμης 2010: 260).

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι η ελεύθερη αγορά και το καπιταλιστικό σύστημα, έχει ως βάση του τις φιλελεύθερες αρχές και αντιλήψεις, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από τις διάφορες αρχές και σχολές.

Σύνδεση φιλελευθερισμού με τον οικονομικό φιλελευθερισμό και κριτική που υφίσταται ο οικονομικό φιλελευθερισμός από διάφορους κύκλους διανοούμενων και μη

Ο φιλελευθερισμός ασπάζεται ιδέες όπως την ελευθερία του λόγου, τη θρησκευτική ελευθερία, την ελευθερία του τύπου, τα πολιτικά δικαιώματα, τη διεξαγωγή δίκαιων εκλογών, το ελεύθερο εμπόριο και το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας. Αυτές όλες οι αρχές, δύναται να υπάρξουν, μόνο μέσα σε ένα σύστημα ελεύθερης αγοράς, με ελάχιστη κρατική παρέμβαση. Ως εκ τούτου, ο φιλελευθερισμός (ως ελευθερία επιλογής) συνδέεται άρρηκτα με τον οικονομικό φιλελευθερισμό.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός ως ορισμός, θα λέγαμε ότι είναι το οικονομικό σύστημα στο οποίο οι οικονομικές δραστηριότητες και οι οικονομικές αποφάσεις, λαμβάνονται από τους ιδιώτες μέσω των ελεύθερων αγορών και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

<<Όταν οι οικονομολόγοι διατύπωσαν και διέδωσαν τις αξίες της ελεύθερης οικονομίας της αγοράς, τότε και μόνο τότε εμφανίστηκαν στην πολιτική θεωρία τα μοντέλα φιλελεύθερης δημοκρατίας και του οικονομικού φιλελευθερισμού που παρουσίαζαν την κοινωνία σαν ένα δίκτυο συναλλαγών, βασισμένο στη δομή της αγοράς>> (Habermas Princeton University Press 1996).

Παρόλα αυτά, ο οικονομικός φιλελευθερισμός έχει δεχθεί επικρίσεις από διάφορους ιδεολογικούς αλλά και πολιτικούς κύκλους τόσο της αριστεράς, όσο και της δεξιάς. Η βασική

κριτική αφορά το γεγονός ότι η ελεύθερη αγορά και οι καπιταλιστικές σχέσεις παράγουν μεν πλούτο, αλλά δημιουργούν ανισότητες, αφού η συσσώρευση πλούτου και δύναμης είναι στα χέρια των λίγων. Ως εκ τούτου, για να υπάρξει δικαιοσύνη, το κράτος θα πρέπει να είναι έντονα παρεμβατικό, καλλιεργώντας θεσμούς, για να καλύψει αυτές τις ανισότητες.

Οι επικριτές του φιλελευθερισμού εστιάζουν στις πιο πάνω ανισότητες, υποστηρίζοντας ότι η ισότητα είναι απαραίτητος όρος της ελευθερίας τον οποίο ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο απ' ότι οι φιλελεύθεροι, υποστηρίζοντας ότι <<οι άνθρωποι αν θέλουν ελευθερία πρέπει να οικοδομήσουν θεσμούς ελευθερίας αλλά και ισότητας και όχι να αφήνουν τα πράγματα στην τύχη τους σε μια υποτιθέμενη 'φυσική' εξέλιξη>> (Everythingispolitics's Weblog, Κριτική στον οικονομικό φιλελευθερισμό 2014).

Κατά την εξέλιξη του 19^{ου} αιώνα, ο φιλελευθερισμός δέχτηκε και μία μορφή κριτικής μέσα στους ίδιους τους κόλπους του, λόγω των έντονων και εκτεταμένων φαινομένων κοινωνικοοικονομικής δυσπραγίας που παρατηρήθηκαν κυρίως στην Αγγλία. Τότε είχε δημιουργηθεί ένα διακριτικό ρεύμα εντός της φιλελεύθερης παράδοσης, που αργότερα ονομάστηκε κοινωνικός φιλελευθερισμός. Ο John Stuart Mill μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρόδρομος του κοινωνικού φιλελευθερισμού, ενώ ο John Keynes αυτός που τον καθιέρωσε. Ο T.H. Green υποστήριξε ότι θα πρέπει να υπάρχει κρατική παρέμβαση για την επίλυση συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων, που σχετίζονται με την στέγαση, την παροχή οικονομικής φροντίδας, την εκπαίδευση και την παροχή οικονομικής φροντίδας (Βανδώρος 2015).

Συμπεράσματα

Καταληκτικά, θα λέγαμε ότι ο φιλελευθερισμός έχει επικρατήσει πλήρως στις σύγχρονες συνταγματικές δημοκρατίες. Κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει με σοβαρό τρόπο, ότι η οικονομία της αγοράς, η οποία σε πολύ μεγάλο βαθμό στηρίζεται στις ιδέες και στις θεωρίες του Adam Smith, είναι ο καλύτερος τρόπος πολιτικής και οικονομικής οργάνωσης. Αν μελετήσει κανείς σε βάθος τους εχθρούς των φιλελεύθερων δημοκρατιών, θα διαπιστώσει την απουσία μιας ανταγωνιστικής θεωρίας ή ιδεολογίας.

Μέσα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η σύγχρονη οικονομία της αγοράς, έχει στραφεί προς την απορρύθμιση και τις ιδιωτικοποιήσεις, με σκοπό να περιορισθεί ο αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται ως <<νεοφιλελευθερισμός>>. Στην πραγματικότητα πρόκειται για επαναπροσανατολισμό στην ελεύθερη οικονομία της αγοράς.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια ο φιλελευθερισμός έχει κάνει μεγάλα βήματα προς την αποδοχή της ιδέας ενός αποτελεσματικού κράτους <<Ο φιλελευθερισμός υιοθετεί σταδιακά και την ιδέα της ισότητας των ευκαιριών, που όχι μόνο αποτελεί θέμα δικαιοσύνης και εξασφαλίζει μακροπρόθεσμα την ευημερία μιας κοινωνίας, αλλά ενισχύει και την ελευθερία >> (Αθανασιάδης 2017), καταρρίπτοντας έτσι τα επιχειρήματα των επικριτών του και επιβεβαιώνοντας για ακόμα μια φορά, ότι ο οικονομικός φιλελευθερισμός είναι το πιο ανθεκτικό και αποτελεσματικό στο χρόνο, οικονομικό σύστημα.

Ξένη Βιβλιογραφία

Everythingispolitics's Weblog, *Κριτική στον οικονομικό φιλελευθερισμό*

<https://eleutheriellada.wordpress.com/2014/10/24/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B9-2/>
(δημοσιεύτηκε στις 24/10/2014).

Gayer T.Rosen,H., . Καπλάνογλου Γ, Ράπανος Β. , 2009. *Δημόσια Οικονομική, Σύγχρονη Θεωρία και Ελληνική Πραγματικότητα*, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα.

Habermas Princeton University Press, 1996.

Julian Le Grand, 2007. *Κίνητρα, Δράσεις και Δημόσια Πολιτική (Ιππότες και Κατεργάρηδες, Πιόνια και Βασίλισσες)*, Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα.

Mankiw Gregory & Taylor Mark , 2010. *Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (με αναφορά στις Ευρωπαϊκές Οικονομίες)*, τόμοι Α' & Β'. Εκδόσεις GUTENBERG, Αθήνα.

Stiglitz Joseph, 1992. *Οικονομική του Δημόσιου Τομέα*, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα.

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αθανασιάδης Κυριάκος, *Περί φιλελευθερισμού*, στο:

<https://amagi.gr/content/peri-fileleytherismoy> (δημοσιεύτηκε το 2017).

Βανδώρος Σωτήρης, 2015. *Εισαγωγή στις πολιτικές ιδεολογίες*. [ηλεκτρονική βιβλιοθήκη] Αθήνα. Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο <http://ndl.handle.net/11419/4733>

Δραγούμης Μάρκος, 2013. *Το μικρό βιβλίο του φιλελευθερισμού*. Εκδίδεται από το φιλελεύθερο ινστιτούτο του ιδρύματος Φρίντριχ Νάουμαν. Αθήνα.

Δρέλλιας Ευάγγελος, *Οικονομικός φιλελευθερισμός Vs φιλελευθερισμός*, στο:

<https://powerpolitics.eu/%CE%B5%CF%85%CE%AC%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CF%82-11-02-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%86%CE%B9%CE%BB/>
(δημοσιεύτηκε στις 4.3.2018).

Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία ΛΤΔ, 2011. **Οικονομική επισκόπηση, Διεθνή οικονομία: Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές**, οικονομική επισκόπηση ,Τεύχος αρ.22, Εκδίδεται από την υπηρεσία οικονομικών μελετών

Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία ΛΤΔ , 2012. **Οικονομική επισκόπηση, Κύπρος και Φυσικό Αέριο: Οφέλη, προκλήσεις και χρήσιμα μαθήματα από τη διεθνή εμπειρία**, οικονομική επισκόπηση, Τεύχος αρ.23, Εκδίδεται από την υπηρεσία οικονομικών μελετών.

Καραγιάννης Αναστάσιος Δ., **Οικονομικός φιλελευθερισμός κατά τον Adam Smith**, στο: <http://users.uoa.gr/~ahatzis/Karayiannis.pdf> (δημοσιεύτηκε το 2011).

Μαρκέτος Σπύρος, 2002. **Εισαγωγή στην μελέτη των πολιτικών ιδεολογιών**, εγχειρίδιο μελέτης, Τομ. Α΄, ΕΑΠ, Πάτρα.

Παντελίδου Μαλούτα, Μαρία, **Οι θεωρίες της παγκόσμια πολιτικής** https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/4046/1/03_chapter02.pdf (δημοσιεύτηκε το 2015).

Σταύρου Δημήτριος, 2016. **Σύγκριση του κλασσικού φιλελευθερισμού με τον νεοφιλελευθερισμό**, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα.

Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, 1960.

Χατζής Αριστείδης, 2017. **Φιλελευθερισμός**. Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Αθήνα.